

blättern vor >>

OBCAS subst. m., ab 1670; auch *abcas*, *abczas*, *abzac*, *abzas*, *hopcas*; ‘der untere, hintere Teil eines Schuhses, auf den sich die Ferse stützt’ – ‘spodnia, tylna część obuwia, na której wspiera się pięta’: 1670 Gd Ap 16, PUZ *Jeśli też to grzech: Kiedy mężczyzny á ofobliwie białe głowy trzewiki ná klockách <trepkách, korkách> álbo y ná wyfokich ábzácách, jako z Niemiecká mowią, nofzq?* ◦ (vor 1792) 1951 Kit.Opis 489 *Nareszcie podkówki wszelakie zarzucono, na miejsce których nastaly obcasy skórzane, tak jak u niemieckich botów, ale niższe.* ◦ (1844–1846) 1976 Fredro Trzy 79 *Ostroga młodego rycerza na dół zgięta nadwerezyla obcas.* ◦ 1850 Len.T.Ziemia II 48, DOR *Chwycił Józef za basy, żwawo smykiem potoczył; Maciek w taniec wyskoczył, ognia daty obcasy.* ◦ 1852 Bog.Kap.II 163, WIECZ *Następnie rozdzielił ser na pieńku, uderzwszy parę razy w tylną stronę noża hopcasem starego buta.* ◦ 1862 Kur.Niedz.nr 41 s.4, WIECZ *Na środek sali wyskoczył jeden z gości wołając: “abczas! abczas!” ktoś zgubił.* ◦ 1950 Nowak.K.Tak było 18, DOR *Z coraz większym trudem wyciągam nogi z grubego pokładu gliny (...) Pantofle na francuskim obcasie grzęzną w lepkiej masie.* – L, SWIL, SW, DOR. ◊ **Var:** *abcas* subst. m., (vor 1792) 1951 Kit.Opis 489 ◦ [LBel.] 1885 Kur.Codz.nr 88 s.3, WIECZ – L, SW (gm.); *abczas* subst. m., [hapax] 1862 Kur.Niedz.nr 41 s.4, WIECZ; *abzac* subst. m., 1670 Gd Ap 16, PUZ ◦ [LBel.] 1680 GdacPrzyd 23, SP17; *abzas* subst. m. – L, SW (m.u.); *hopcas* subst. m., [hapax] 1852 Bog.Kap.II 163, WIECZ; *obcas* subst. m., (1844–1846) 1976 Fredro Trzy 79 – L, SWIL, SW, DOR. ◊ **Etym:** nhd. *Absatz* subst. m., ‘ein Teil am Schuh’, GRI. ◊ **Konk:** *napiętek* subst. m., bel. seit 1562, SPXVI, zuerst geb. CN. ↑*abzac*. ◊ **Hom:** ↑*abzac*. ◊ **Der:** *abzaśnik* subst. m., ‘der Handwerker, der die hinteren Teile eines Schuhs fertigt’, zuerst geb. L; *abzasowy* adj., zuerst geb. L; *obcasowy* adj., [hapax] (†1902) 1950–1953 Dygas.Now.I 69, DOR, zuerst geb. L; *obcasisko* subst. m., ‘augmentativ bzw. pejorativ zu *obcas*’, [hapax] (1897) 1950 Żer.Grzech 85, DOR, zuerst geb. DOR; *obcasik* subst. m., ‘Diminutiv zu *obcas*’, vor 1904 Rog.St., SW ◦ (1945) 1948 Goj.Krata 85, DOR, zuerst geb. SW; *obcaśny* adj., [hapax] (1951) 1956 Hertz Dziej. 47, WIECZ; *obcasina* subst. f. (m.), ‘pejorativ zu *obcas*’, [hapax] 1952 Bogusz.Kura 38, DOR, zuerst geb. DOR. ❖ Für die ungewöhnlichen phonologischen Veränderungen des Wortes scheint BRÜCKNER SE an das Vorbild von poln. *obces* (< *obces*, lat. *obsessus a Daemone*), Erstbeleg 1681, LINDE, zu denken. Dies wäre eventuell für *abcas* möglich (obwohl unwahrscheinlich). Wie erklärt sich aber der Übergang *abzac* → *abzas* → *abcas*? Für den Übergang *abcas* → *obcas* kann man eher an das Präfix *ob-* denken, vgl. ↑*obcegi*.

blättern vor >>